

YOUTUBE ORTAMINDAKİ OTİZM İLE İLGİLİ VİDEOLARIN DİL VE KONUŞMA TERAPİSTİ BAKIŞ AÇISIYLA İNCELENMESİ

AYLİN BAŞARAN¹ , AYŞE NUR KOÇAK² , MEHMET EMRAH CANGİ³

ÖZET

Otizm spektrum bozukluğu (OSB), sosyal iletişim kurmada zorluk ve kısıtlı, tekrarlayan davranış veya ilgi alanlarıyla karakterize edilen nörogelişimsel bir bozukluktur. Bu bozukluk hakkında bilgi almak isteyen bireyler, basılı veya çevrimiçi kaynaklardan yararlanabilmektedirler. Çevrimiçi platformlar, paylaşım yapan kişi ve paylaştığı içerik denetlenmeksizin, herkese açıktır. Bu platformlardan biri de YouTube'dur. Ancak Youtube ortamında OSB ile ilgili videolarda içeriğin bilimselliği, doğruluğu ve yararı için bazı sorunlar göze çarpmaktadır. Bu çalışmanın amacı, OSB ile ilgili Türkçe videoların bilgi kalitesinin, doğruluğunun ve izleyiciler açısından yarar düzeyinin dil ve konuşma terapisti bakış açısıyla incelenmesidir. Çalışmada, 28 Kasım 2021 tarihinde yeni oluşturulan bir YouTube hesabında arama çubuğuna "otizm" yazılarak bulunan Türkçe içerikli ilk 60 video incelenmiştir. Bu videolardan 33'ü çalışma kriterlerini (örn., süre, yeterli beğeni sayısı) karşılamadığından dolayı, 27'si çalışmaya dahil edilmiştir. Videolar araştırmacılar tarafından Likert tipi bir formda belirlenen içerik değerlendirme kriterleri (örn., bilgi türü, kalite, doğruluk) bakımından incelenmiştir. Değerlendirici I ve Değerlendirici II'nin tüm puanlamaları arasında anlamlı, pozitif yönlü, yüksek düzeyde bir uyum bulunmaktadır ($r = -.83$; $p < .01$). Videoların dahil olduğu bilgi türü ve değerlendiricilerin puanları arasında anlamlı ve orta düzeyde bir uyum bulunmaktadır ($x = .592$; $p < .01$). Değerlendiricilerin puanlamaları ile beğeni sayısı arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r = -.443$; $p < .05$). Bu doğrultuda izlenme sayısı arttıkça Değerlendirici II'nin verdiği puanlar azaldığı görülmüştür ($r = -.406$; $p < .05$). Değerlendiricilerin puanları azaldıkça, videonun popülaritesini belirleyen bileşenlerin (beğeni sayısı ve izlenme sayısı) arttığı görülmüştür. Bu durumla ilişkili olarak, değerlendiricilerin videoların içeriklerinin sadece %33,3'üne ($n=9$) "yüksek düzeyde yararlı" olarak puan vermiştir. YouTube ortamında otizm ile ilgili sunulan içerik, genel olarak ele alındığında, mevcut bilgilerin yeterli olmadığı, içeriğin kalitesi-doğruluğu azaldıkça izlenme sayısı arttığı ve topluluğu için bu bilgilerin doğruluğunun kontrolü ve niteliğinin geliştirilmesine yönelik düzenlemelere ihtiyaç olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Otizm, YouTube, dil ve konuşma terapisti, video kaynağı incelenmesi, içerik doğruluğunun incelenmesi

AN INVESTIGATION OF VIDEOS ABOUT AUTISM ON YOUTUBE PLATFORM FROM THE PERSPECTIVE OF A SPEECH AND LANGUAGE THERAPIST

ABSTRACT

Autism spectrum disorder (ASD) is a neurodevelopmental disorder characterized by difficulty in social communication and restricted, repetitive patterns of behavior or interests. Individuals who want to get information about this disorder can benefit from printed or online resources. Online platforms are open to everyone without controlling the person sharing and the content they share. One of these platforms is Youtube. However, there are some problems regarding the scientificity, accuracy and usefulness of the content in videos about ASD on YouTube. This study aims to examine the information quality, accuracy and usefulness of Turkish videos about ASD from the perspective of a speech and language therapist. In the study, the first 60 videos with Turkish content found by typing "autism" in the search bar on a newly created YouTube account on 28 November 2021 were examined. Since 33 of these videos did not meet the study criteria (e.g., duration, sufficient number of likes), 27 of them were included in the study. The researchers analyzed the videos using content evaluation criteria (e.g., type of information, quality, accuracy) determined in a Likert-type form and high inter-rater agreement was found ($r = -.83$; $p < .01$). Considering the findings of the research, there was a significant and moderate agreement between the type of information included in the videos and the evaluators' ratings ($x = .592$; $p < .01$). A significant and negative relationship was found between the evaluators' ratings and the number of likes ($r = -.443$; $p < .05$). In this direction, as the number of views increased, the scores given by Evaluator II decreased ($r = -.406$; $p < .05$). As the scores of the evaluators decreased, it was observed that the components that determine the popularity of the video (number of likes and number of views) increased. In relation to this situation, the evaluators rated only 33.3% ($n=9$) of the content of the videos as "highly useful". When the content about autism in YouTube environment is considered in general, it is seen that the available information is not sufficient, the number of views increases as the quality-accuracy of the content decreases, and there is a need for regulations to control the accuracy and improve the quality of this information for the benefit of society.

Keywords: Autism, YouTube, speech and language therapist, video source analysis, content accuracy analysis

¹ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ, SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ, DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ BÖLÜMÜ, İSTANBUL, TÜRKİYE

²İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ, SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ, DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ BÖLÜMÜ, İSTANBUL, TÜRKİYE

³SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ, HAMİDİYE SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ, DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ BÖLÜMÜ İSTANBUL, TÜRKİYE

BAŞARAN A, KOÇAK AN, CANGİ, ME. YOUTUBE ORTAMINDAKİ OTİZM İLE İLGİLİ VİDEOLARIN DİL VE KONUŞMA TERAPİSTİ BAKIŞ AÇISIYLA İNCELENMESİ. ATLJM. 2024;4(10): 73-80.

BU ÇALIŞMA 19-21 MAYIS 2023 TARİHLERİ ARASINDA ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİNDE DÜZENLENEN 11. ULUSLARARASI KATILIMLI DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARI KONGRESİNDE SÖZLÜ BİLDİRİ OLARAK SUNULMUŞTUR.

Sorumlu Yazar: AYLİN BAŞARAN

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ, SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ, DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ BÖLÜMÜ, İSTANBUL, TÜRKİYE

Telefon: +905068289564

E-mail: dktaylinbasaran@gmail.com

Gönderim Tarihi: 23 ŞUBAT 2024

Kabul Tarihi: 18 NİSAN 2024

GİRİŞ

Otizm spektrum bozukluğu (OSB) nörogelişimsel bir bozukluktur. Bu bozukluk sosyal iletişim kurma konusunda eksiklikler ile tanımlanmaktadır. Mental bozuklukların tanılma ve istatistiksel el kitabının (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders / DSM-V) OSB'ye yönelik çekirdek semptomları incelendiğinde; a) sosyal iletişimde bozulma, b) kısıtlanmış ve tekrarlı davranışlar, c) semptomların erken gelişim döneminde ortaya çıkmış olması, d) sosyal, duyuşsal gibi gelişim alanlarında belirgin fonksiyonel gecikmeler görülmesi ve e) bu fonksiyonel gecikmelerin zihinsel ya da gelişim gecikmesi ile açıklanamayacak kadar karmaşık olması beklenmektedir (1). Gelişim alanlarının çeşitliliğinden dolayı OSB bireysel olarak bireyi etkilemekte ve farklı şiddette ortaya çıkmaktadır. Bu bireysel özelliklere farklı tanımlar eşlik ettiğinde ise özellikler daha da karmaşıklaşabilmektedir (2, 3). Bu nedenle hem değerlendirme sürecinin hem de terapi sürecinin bireyselleştirilmesi gerekmektedir.

OSB ile ilgili yürütülen araştırmaların konuları çeşitlilik göstermektedir. Bu konular incelendiğinde; OSB'deki terapi süreçleri, OSB'yi etkileyen çevresel faktörler ve aileler ve OSB'ye yönelik olan ilişkiler gibi konuların çoğunlukla araştırıldığı görülmektedir (4, 5, 6, 7). Ailelerle yapılan bu araştırmaların ise özellikle ailelerin ihtiyaçlarına yönelik bilgilerde klinisyenlere yön gösterdiği düşünülmektedir. Schall (2000) tarafından yapılan bir çalışmada OSB'li çocuğu olan ebeveynlerin, OSB'nin seyri, alınması gereken terapi süreçleri ve tanı alma süreçlerinde incelenen semptomlar gibi konularda bilgi alma ihtiyaçlarının olduğu bulunmuştur (8). Benzer bir araştırmada Elder ve D'Alessandro (2009), ailelere OSB'nin etiolojisi ve semptomları hakkında ve terapi süreçlerine yönelik bilgi ihtiyaçları olduğunu ifade etmişlerdir (9).

YouTube

İnsanlar, sağlık ile ilgili bilgi kaynağı olarak internet ve sosyal medya platformlarını sıklıkla kullanmaktadır (10). YouTube bir video yükleme sitesidir. Bu site aracılığı ile bireyler, istedikleri konu hakkında videoları yükleyebilmekte ve/veya izleyebilmektedirler. YouTube bireylerin tek bir yerden zahmetsizce bilgiye erişmelerine olanak sağlar. Ancak bu videolar profesyonel olmayan kişiler tarafından yüklenebilmekte ve sınırlı ya da doğru olmayan bilgiler barındıran içeriğe sahip olabilmektedir.

Alanyazında, sağlık alanları ile ilgili YouTube videolarının içeriklerinin değerlendirildiği pek çok çalışma

bulunmaktadır. Örneğin; COVID-19, bağışıklık sistemi, gıda zehirlenmesi ve böbrek taşı gibi konularda yapılmış araştırmalar bulunmaktadır (10, 11, 13, 14, 15).

Benzer şekilde dil ve konuşma terapisi alanı ile ilişkili YouTube'un veri kaynağı olarak kullanıldığı araştırmalara bakıldığında kekemelik ve Alzheimer konulu çalışmalar da bulunduğu görülmüştür (16, 17). Her iki araştırmada da YouTube'da paylaşılan bilgilerin halka daha doğru bir şekilde ulaşabilmesi adına akademisyenler ve uzmanlar tarafından desteklenmesi gerektiği ifade edilmektedir.

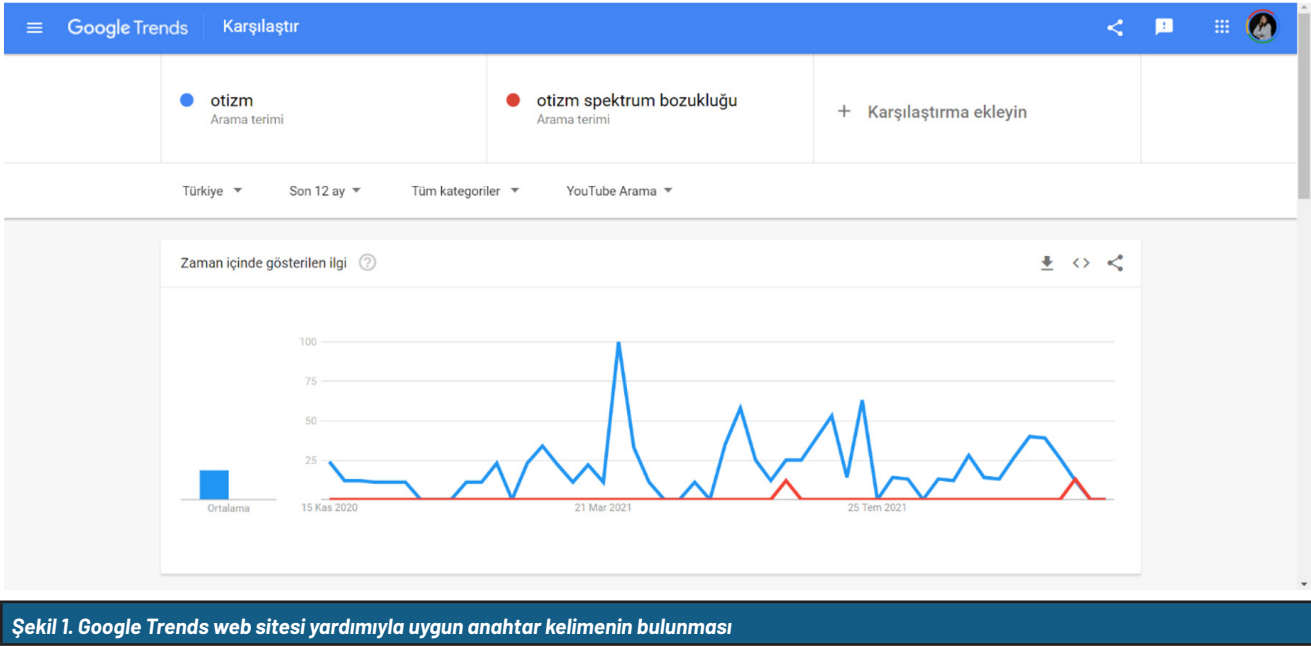
Dil ve konuşma terapistlerinin sadece OSB olan bireye değil, OSB'li bireylerin ailelerine de bilgi verme yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu nedenle bu çalışma kapsamında OSB ile ilgili Türkçe videoların bilgi kalitesinin, doğruluğunun ve izleyiciler açısından yarar düzeyinin dil ve konuşma terapisi bakış açısıyla incelenmesi amaçlanmaktadır (4).

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Prosedürü

Google Trends (<https://trends.google.com>), Google arama motoru üzerinden gerçekleştirilen gerçek sorguların örneğine erişim olanağı sağlayan bir araçtır. Google Trends verileri ise aramada belirli konulara gösterilen ilgiyi yansıtmaktadır (18). Bu çalışmada Google Trends kullanılarak, Türkiye genelinde YouTube platformunda son 12 ayda "otizm" ve "otizm spektrum bozukluğu" terimlerini içeren aramalar karşılaştırılmıştır (Şekil 1). Sosyal bir platform olan YouTube internet sitesinde (<https://www.youtube.com>) en fazla sorgulanan terimin "otizm" olduğu belirlenmiştir (19). Bu sebeple mevcut araştırmada "otizm" anahtar kelimesi kullanılarak videolara erişim sağlanmıştır.

Kullanıcı geçmişinin video sıralamalarını ve sonuçlarını etkilememesi için kullanıcı geçmişinin bulunmadığı yeni bir YouTube hesabı oluşturulmuştur. Yeni oluşturulan YouTube hesabı üzerinden 28 Kasım 2021 tarihinde varsayılan ayarlar değiştirilmeden arama çubuğuna "otizm" anahtar kelimesi yazılarak video araması yapılmıştır. YouTube'u bir arama motoru olarak kullanan kullanıcıların %95'inin yaptıkları arama sonucunda eriştikleri ilk 60 videodan daha fazla sayıda videoyu izlemedikleri bildirilmektedir (20). Bu nedenle mevcut çalışmada "otizm" anahtar kelimesi yazılarak yapılan arama sonrasında sıralanan ilk 60 video çalışmaya dahil edilmiştir.

Şekil 1. Google Trends web sitesi yardımıyla uygun anahtar kelimenin bulunması

Veri Toplama Aracı

60 video, videoların popülaritelerine yönelik parametrelerin incelenmesi adına araştırmacılar tarafından oluşturulan "Video Değerlendirme Formu" aracılığıyla değerlendirilmiştir. Bu form alanyazın incelenerek araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır (14, 17).

Video Değerlendirme Formu iki bölümden oluşmaktadır. Formun ilk bölümünde video özelliklerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Formun ikinci bölümünde ise video içeriğine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Formun ilk bölümünde yer alan "Video Özellikleri" birinci yazar tarafından incelenmiştir. Formun ikinci bölümünde yer alan "Video İçerikleri" ise iki uzman dil ve konuşma terapisti (Değerlendirici I ve Değerlendirici II) tarafından farklı zamanlarda ve bağımsız olarak incelenerek puanlamalar tarafsız bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

Etik Bilgi

Bu çalışmada, halka açık bir internet sitesi olan YouTube kullanılarak veriler elde edildiği için etik kurul onayına başvurulmamıştır.

Video Özellikleri İnceleme Prosedürü

İzlenen videoların istatistiksel analizinin yapılabilmesi adına belirli özellikler kayıt altına alınıp, bulgular kısmında sunulmuştur. Her bir video için şu parametreler kaydedilmiştir:

- 1-Başlık bilgisi ve URL bilgisi
- 2-Video süresi (dakika)
- 3-Videonun yüklenme tarihi
- 4-Videonun yüklenmesi üzerinden geçen zaman (gün)
- 5-Videoyu yükleyen kaynak
- 6-Videoyu yükleyen kaynağın abone sayısı
- 7-Videonun görüntülenme sayısı
- 8-Videonun beğeni sayısı
- 9-Videonun aldığı yorum sayısı
- 10-Videonun izlenme oranı

Videoların izlenme oranları (videonun toplam görüntülenme sayısı / videonun yüklenmesi üzerinden geçen zaman (gün) × 100) formülü kullanılarak hesaplanmıştır (21, 22, 23). "Otizm" anahtar kelimesi yazılarak yapılan arama sonrası sıralanan ilk 60 videodan 33'ünün video özelliklerindeki eksiklikler sebebiyle kalan 27 videonun video içerikleri değerlendirilmiştir. Bu 27 videonun özelliklerine yönelik genel bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Videoların Özellikleri					
	Ort.	S. sapma	Ortanca	Min.	Max.
Video süresi	4,40	2,27	4,12	0,47	9,40
Beğeni sayısı	941,03	2682,43	361	14	14000
Yorum sayısı	139,92	322,63	67	0	1696
Videonun izlenme sayısı	69625,14	118715,04	29857	2506	593152
Videonun yüklenmesi üzerinden geçen gün	1240,33	839,78	1092	63	3480
Videonun izlenme oranı	14505,97	46755,85	2972,45	428,25	246121,16

Video İçerikleri İncelenme Prosedürü

Videoların incelenmesini kolaylaştırabilmek ve bir frekans dosyası oluşturabilmek adına izlenen videolar dört ana kategoride sınıflandırılmıştır:

1-Etiyoloji: Bozukluğun ortaya çıkmasında etkili olan faktörler (23).

2-Bozukluğun Semptomları: Bozukluğun oluşumu sonucunda ortaya çıkan semptomlar.

3-Terapi Yöntemleri: Bozukluğun sonucunda ortaya çıkan semptomların azaltılmaya çalışması.

4-Bozukluğun Seyri: Bozukluğun gelişimi ve prognoz sürecinin belirlenmesi.

Videoların içeriklerine ilişkin bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Değerlendiriciler Arası Güvenilirlik

Tablo 2'de değerlendiricilerin videoların hangi dört ana kategoriye yerleştirdiklerine yönelik bilgi sunulmuştur. Değerlendiriciler arası video kategori dağılımlarında istatistiksel olarak anlamlı ve orta düzeyde bir uyum bulunduğu belirlenmiştir ($K=0,592$; $p < ,01$).

Tablo 2. Videoların Kategori Sınıflandırması				
	Etiyoloji	Bozukluğun Semptomları	Terapi Yöntemleri	Bozukluğun Seyri
n(%)	3 (%11,11)	12 (%44,44)	7 (%25,92)	5 (%18,51)

Tablo 3'te değerlendiricilerin tüm videolara yönelik yararlılık puanlarının arası uyumuna yönelik bilgi sunulmuştur. Değerlendirici I ve Değerlendirici II'nin videolara verdikleri puanlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Değerlendiricilerin Video İçeriklerine Yönelik Yararlılık Puanlarının Güvenilirlik Uyumları

Video Yararlılığı Puanı	Kappa İstatistiği	p
Video Yararlılığı Puanı	0,592	0,0001**
**: $p < ,01$		

Veri Analizi

Değerlendiricilerin kategori sınıflandırmaları sonrasında "Bozukluğun semptomları" ve "Etiyoloji" kategorilerinin hem Değerlendirici I'nin puanlarında hem de Değerlendirici II'nin puanlarının normal dağılmadığı tespit edilmiştir. (Shapiro Wilk test; $p < ,01$). Bu nedenle kategoriler arasındaki değerlendirici puanlarının karşılaştırmasında Kruskal Wallis test kullanılmıştır (Tablo 3).

BULGULAR

Araştırmanın verileri incelendiğinde elde edilen bulgular sırası ile sunulmuştur. Değerlendirici I videoların içeriklerinin, %18,6'ine ($n = 5$) "yararlı değil", %14,8'ine ($n = 4$) "düşük düzeyde yararlı", %33,3'üne ($n = 9$) "orta düzeyde yararlı" ve %33,3'üne ($n = 9$) "yüksek düzeyde yararlı" olarak puan vermiştir. Değerlendirici II ise videoların içeriklerinin, %22,3'üne ($n = 6$) "yararlı değil", %14,8'ine ($n = 4$) "düşük düzeyde yararlı", %29,7'sine ($n = 8$) "orta düzeyde yararlı" ve %33,3'üne ($n = 9$) "yüksek düzeyde yararlı" olarak puan vermiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Değerlendiricilerin İçerik Puanlamalarına İlişkin Bulgular

Kategori puanlama		Değerlendirici 2			
		Yararlı Değil	Düşük Düzeyde Yararlı	Orta Düzeyde Yararlı	Yüksek Düzeyde Yararlı
Değerlendirici 1	Yararlı Değil	5 (18,6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	Düşük Düzeyde Yararlı	1 (3,7)	3 (11,1)	0 (0)	0 (0)
	Orta Düzeyde Yararlı	0 (0)	1 (3,7)	5 (18,6)	3 (11,1)
	Yüksek Düzeyde Yararlı	0 (0)	0 (0)	3 (11,1)	6 (22,2)

Değerlendirici Puanları ve Video Özelliklerinin Arasındaki Korelasyonun İncelenmesi

Tablo 5'te değerlendiricilerin puanları ve video özellikleri arasındaki korelasyon incelenmiştir. Değerlendirici I ve Değerlendirici II'nin videolara verdikleri puanlar sırası ile videonun süresi, beğeni sayısı, yorum sayısı, video sahibinin abone sayısı, videonun izlenme sayısı, videonun yüklenmesi üzerinden geçen zaman ve videonun izlenme oranı olarak korelasyonları incelenmiştir.

Değerlendirici I'nin puanları ile Değerlendirici II'nin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü, yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur (Spearman Korelasyon Analizi; $r = -,83$; $p = ,0001 < ,01$).

Değerlendirici I'nin ($r = -,459$; $p = ,016 < ,05$) ve Değerlendirici II'nin ($r = -,443$; $p = ,021 < ,05$) puanları ile beğeni sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönlü, düşük düzeyde bir ilişki vardır. Değerlendirici 2'nin puanları ile videonun izlenme sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönlü, düşük düzeyde bir ilişki vardır ($r = -,406$; $p = ,036 < ,05$).

Ancak videonun süresi, yorum sayısı, video sahibinin abone sayısı, videonun yüklenmesi üzerinden geçen zaman ve videonun izlenme oranları ile Değerlendiricilerin puanlamaları arasında herhangi bir anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır.

TARTIŞMA

Bu çalışmada OSB ile ilgili Türkçe videoların bilgi kalitesinin, doğruluğunun ve izleyiciler açısından yarar düzeyinin dil ve konuşma terapisi bakış açısıyla incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma Türkçe otizm konulu YouTube videolarının içeriklerini değerlendiren ilk çalışmadır.

YouTube platformundaki videolarının büyük çoğunluğu OSB semptomlarını içeren bilgiler sunmaktadır (25). Benzer şekilde bu çalışmada da incelenen 27 YouTube videosunun içerikleri incelendiğinde, üç tanesinin "Etiyoloji", oniki tanesinin "Bozukluğun Semptomları", yedi tanesinin "Terapi Yöntemleri" ve beş tanesinin "Bozukluğun Seyri" konuları ile ilgili olduğu görülmüştür. Bellon-Harn ve ark. (25), araştırmasında ise OSB konulu 100 İngilizce videonun çoğunluğunun, OSB'nin belirti ve semptomlarını içerdiğini ifade etmişlerdir. Cortes Cavalcante ve ark. (26) çalışmasında ise OSB konulu 216 Portekizce videonun çoğunun yine OSB'nin klinik yansımaları ve semptomlarını içerdiğini ifade etmişlerdir. Bu araştırmaları destekler nitelikte bu çalışmada da Türkçe videolar içerik bakımından alanyazın ile benzerlik göstermektedir. Yürütülen bu çalışmada da incelenen videoların %44,44'ünün bozukluğun oluşumu sonucunda ortaya çıkan semptomları içerdiği görülmektedir. Yürütülen araştırmanın alanyazından daha az video incelenmiş gibi görünmesine karşın Türkçe YouTube videolarının incelenen prosedürlerde eksik bilgiler olması nedeni ile araştırmanın içerisine dahil olamamasına yol açmıştır.

Tablo 5. Değerlendiricilerin Puanları ve Video Özellikleri Arasındaki Korelasyon

		Değerlendirici 1	Değerlendirici 2	Video'nun Süresi	Beğeni Sayısı	Yorum Sayısı	Video Sahibinin Abone Sayısı	Video'nun İzlenme Sayısı	Video'nun Yüklenmesi Üzerinden Geçen Zaman	Video'nun İzlenme Oranı
Değerlendirici 1	r	1,000	,830**	0,193	-,459*	-0,196	0,103	-0,367	-0,140	-0,240
	p		0,0001	0,336	0,016	0,326	0,610	0,059	0,487	0,228
	N	27	27	27	27	27	27	27	27	27
Değerlendirici 2	r		1,000	0,121	-,443*	-0,257	0,045	-,406*	-0,217	-0,182
	p			0,549	0,021	0,196	0,825	0,036	0,276	0,365
	N		27	27	27	27	27	27	27	27
Video'nun Süresi	r			1,000	,427*	0,139	0,043	0,126	-,402*	0,172
	p				0,026	0,491	0,832	0,532	0,038	0,391
	N			27	27	27	27	27	27	27
Beğeni Sayısı	r				1,000	,630**	0,076	,772**	0,003	,681**
	p					0,0004	0,706	0,0001	0,988	0,0001
	N				27	27	27	27	27	27
Yorum Sayısı	r					1,000	0,058	,715**	-0,025	,596**
	p						0,772	0,0001	0,901	0,001
	N					27	27	27	27	27
Video Sahibinin Abone Sayısı	r						1,000	0,064	0,351	-0,199
	p							0,753	0,073	0,320
	N						27	27	27	27
Video'nun İzlenme Sayısı	r							1,000	0,266	,763**
	p								0,179	0,0001
	N							27	27	27
Video'nun Yüklenmesi Üzerinden Geçen Zaman	r								1,000	-0,210
	p									0,293
	N								27	27
Video'nun İzlenme Oranı	r									1,000
	p									
	N									27

*: $p < ,05$; **: $p < ,01$ *

Bellon-Harn ve ark. (25) araştırmasında incelediği videoların, kaynağından bağımsız olarak tüm videolar için anlaşılmasının güç olduğunu ve anlaşılabilirliği konusunda değerlendiricilerin puanlarının düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak, profesyoneller tarafından oluşturulan videoların anlaşılmasının, izleyiciler açısından daha başarılı olduğunu sunmuşlardır. Benzer şekilde Azer ve ark. (27)'in OSB konulu 180 videoyu incelediği araştırmasında ise izlenen videoların %59'unun eğitimsel bir nitelik taşıdığını ancak geri kalan %41'inin bir bilgi kaynağı olarak kullanılamayacağı ifade edilmiştir. Lacruz-Pérez ve ark. (29), OSB'nin terapisi ve müdahale süreçlerini içeren YouTube videolarını izlediği araştırmasında, videoların çoğunluğunun, OSB olan bireye zarar verebilecek ve OSB olan bireylerin ailelerini yanlış yönlendirebilecek videolardan oluştuğu ifade edilmiştir.

Alanyazından farklı olarak bu çalışmada Değerlendirici I ve II videoların yarısından fazlasının orta ve yüksek düzeyde yararlı olduğu değerlendirilmiştir. Bu durumun ise yürütülen çalışmada alanyazından daha az sayıda videonun incelenmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Benzer şekilde, Cortes Cavalcante ve ark. (26) inceledikleri videoların, bilgilendirme niteliği taşıyanların çoğunluğunun orta düzeyde yararlılık gösterdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca bu çalışmada Değerlendirici I'in puanları ile Değerlendirici II'nin yararlılık puanları arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyde bir ilişki de ayrıca bulunmuştur. Araştırma kapsamında değerlendirilen videolar farklı uzmanlar tarafından değerlendirilse bile yararlılık konusunda değerlendiriciler arası güvenilirliği de destekler niteliktedir.

Azer ve ark. (27) araştırmasında, izlenen videoların eğitimsel olarak yararlılık durumuna göre videolardan alınan parametreler (beğeni sayısı, takipçi sayısı, izlenme sayısı, vb.) arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişki elde edilmemiştir. Azer ve ark. (27) araştırmasından farklı olarak bu çalışmada da değerlendiricilerin puanları azaldıkça, videonun popüleritesini belirleyen bileşenlerin (beğeni sayısı ve izlenme sayısı) arttığı görülmüştür. Bu durum Bellon-Harn ve ark. (25) ve Kollia ve ark. (28) çalışmalarını destekler nitelikte olup, "otizm" konulu Türkçe videoların da sınırlı içeriğe sahip olduğunu destekler niteliktedir. Lacruz-Pérez ve ark. (29), tarafından yapılan çalışmada yararlı olarak kabul edilebilen videoların yararlı kabul edilmeyen videolara kıyasla izlenme sayılarının daha az olduğu ifade edilmektedir. Benzer şekilde bu çalışmada da yararlı olarak puanlanan videoların izlenme sayısı istatistiksel olarak anlamlı şekilde, yararlı

olmayan videolardan daha az izlenmiştir. Bu durum içeriklere yönelik sınırlılığı gösterir niteliktedir. Bu konu ile ilişkili olarak videoların beğeni sayısı arttıkça, izlenme sayısı, izlenme oranı ve yorum sayısı da anlamlı düzeyde artış göstermektedir. Değerlendiricilerin içeriklere verdikleri puanların beğeni sayısı ve izlenme ile ters orantılı olduğu düşünüldüğünde bu durumun izleyicilerin doğru bilgiyi edinebilmesi açısından olumsuz etkisi olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

YouTube ortamında otizm ile ilgili sunulan içerik, dil ve konuşma terapisi bakış açısı ile incelendiğinde, incelenen videoların yararlı olduğu ancak farklı video içeriklerindeki bilgilerin geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Yeni oluşturulan bu bilgilerin ise toplum yararına daha fazla katkı sağlaması için uzmanlardan yardım alınması gerekmektedir. Ayrıca toplumdaki bireylerin, internet kaynaklarının doğruluğunu incelemelerine yardımcı olması amacı ile "güvenli internet kullanımına" yönelik eğitimlerin sıklığının artması ve bozukluklara yönelik özelleştirme yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. American Psychiatric Association. (APA). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5®). American Psychiatric Pub. 2013.
2. Frazier TW, Youngstrom EA, Speer L, ve ark. Validation of proposed DSM-5 criteria for autism spectrum disorder. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry. 2012; 51(1): 28-40.
3. Ousle O, Cermak T. Autism spectrum disorder: defining dimensions and subgroups. Current Developmental Disorders Reports. 2014;1(1):20-8.
4. ASHA. "Autism Spectrum Disorder" [internet]. 2023 [Erişim tarihi: 17 Temmuz 2023]. Erişim adresi: <https://www.asha.org/practice-portal/clinical-topics/autism/>
5. Matson JL, Goldin RL. Comorbidity and autism: trends, topics and future directions. Research in Autism Spectrum Disorders. 2013;7(10):1228-33.
6. Matson JL, LoVullo SV. Trends and topics in autism spectrum disorders research. Research in Autism Spectrum Disorders. 2009;3(1):252-7.
7. Saposnik FE, Huber JF. Trends in web searches about the causes and treatments of autism over the past 15 years: exploratory infodemiology study. JMIR Pediatrics and Parenting. 2020;3(2): e20913.
8. Schall C. Family perspectives on raising a child with autism. Journal of Child and Family Studies. 2000;9(4):409-24.
9. Elder JH, D'Alessandro T. Supporting families of children with autism spectrum disorders: questions parents ask and what nurses need to know. Pediatric Nursing. 2009;35(4):240-5.

10. Kilit DÖ, Erdal EKE. Bireylerin sağlık bilgisi arama davranışlarının değerlendirilmesi: İsparta ili örneği. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi. 2019;22(2):401-36.
11. Li HOY, Bailey A, Huynh D, ve ark. YouTube as a source of information on COVID-19: a pandemic of misinformation?. BMJ Global Health. 2020;5(5):e002604.
12. Li M, Yan S, Yang D, ve ark. YouTube™ as a source of information on food poisoning. BMC Public Health. 2019;19:1-6.
13. Keelan J, Pavri-Garcia V, Tomlinson G, ve ark. YouTube as a source of information on immunization: a content analysis. Jama. 2007;298(21):2482-4.
14. Andika R, Kao CT, Williams C, ve ark. YouTube as a source of information on the COVID-19 pandemic. Journal of Community Hospital Internal Medicine Perspectives. 2021;11(1):39-41.
15. Sood A, Sarangi S, Pandey A, ve ark. YouTube as a source of information on kidney stone disease. Urology. 2011;77(3):558-62.
16. Birol N, Yaşar Ö, Erensoy İ. Kekemelik hakkında bilgi kaynağı olarak YouTube. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2021;8(3):637-54.
17. Kaşıkçı M, Yıldırım S. Alzheimer hastalığı bilgilendirmesinde kaynak olarak YouTube videolarının incelenmesi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Dergisi. 2021;8(3):215-9.
18. Google Trends. FAQ about Google Trends Data [internet]. 2023 [Erişim tarihi: 17 Temmuz 2023]. Erişim adresi: <https://support.google.com/trends/answer/4365533>
19. Google Trends (2021). FAQ about Google Trends Data [internet]. 2023 [Erişim tarihi: 17 Temmuz 2023]. Erişim adresi: <https://support.google.com/trends/answer/4365533>
20. Desai T, Shariff A, Dhingra V, ve ark. Is content really king? an objective analysis of the public's response to medical videos on YouTube. PLOS One. 2013;8(12):e82469.
21. Atilla AO, Öztürk T. Üst çene genişletme prosedürü için bilgi kaynağı olarak kullanılabilen YouTube internet platformunun video analizi ile değerlendirilmesi. Sencuk Dental Journal. 2020;7(3):494-9.
22. Cinel Şahin S. Porselen laminate veneerler hakkındaki YouTube videolarının değerlendirilmesi. Acta Odontologica Turcica. 2021;38(1):19-27.
23. Yağcı F. Sabit protetik restorasyonlar için bilgi kaynağı olarak YouTube'un değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Dergisi. 2021;30(2):191-9.
24. Foster GM. Disease etiologies in non-western medical systems. American Anthropologist. 1976;78(4):773-82.
25. Bellon-Harn ML, Manchaiah V, Morris LR. A cross-sectional descriptive analysis of portrayal of autism spectrum disorders in YouTube videos: a short report. Autism. 2020;24(1):263-8.
26. Cortes Cavalcante J, Faria Sales M, Sousa Junior RRD, ve ark. Analysis of the brazilian-portuguese content on autism spectrum disorder available on YouTube videos. Physical & Occupational Therapy In Pediatrics. 2024; 44(1):128-42
27. Azer SA, Bokhari RA, AlSaleh GS, ve ark. Experience of parents of children with autism on YouTube: are there educationally useful videos. Informatics for Health and Social Care. 2018;43(3):219-33.
28. Kollia B, Kamowski-Shakibai MT, Basch CH, ve ark. Sources and content of popular online videos about autism spectrum disorders. Health Promotion Perspectives. 2017;7(4):238-44.
29. Lacruz-Pérez I, Sanz-Cervera P, Pastor-Cerezuela G, ve ark. Is it possible to educate, intervene or "cure" autism spectrum disorder? a content analysis of YouTube videos. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2021;18(5):2350.